PROLOOG

Grote rode gordijnen hangen voor het toneel. Geroezemoes. Dan: donkerslag. Het publiek wordt langzaam stil. Een spot springt aan. David kijkt de zaal in.

DAVID

Oorlog.
Een ieder van u kan het woord in de mond nemen
maar wie van u weet ook wat het betekent?
Als je zoals ik het ergst denkbare
het ondenkbare hebt meegemaakt
dan weet je dat woorden
cijfers
zelfs beelden ontoereikend zijn.
Dat het enige dat uitdrukking kan geven
aan de onmetelijke gruwel
waartoe mensen in staat zijn
die gruwel zelf is.
En toch zullen we het moeten blijven proberen.
Het onzegbare verwoorden.
Het onbespreekbare bespreken.
Want: 'De wereld wordt pas menselijk
wanneer zij onderwerp van gesprek is.
Pas wanneer we met elkaar spreken
vermenselijken we zowel wat zich in de wereld
als in onszelf afspeelt.'
Mooi hè?
Heb ik niet zelf bedacht hoor.
Ergens gelezen.
Ik was maar een doodeenvoudige
sorteerder van tweedehands jutezakken
en toch was ik ook iemand
die met zijn neus in de boeken
hoofd in de wolken
ziel onder de arm...
en ik geloof dat ik u probeer te zeggen
dat waar het gesprek ophoudt
de ontmenselijking begint.
Zowel hierbinnen *legt zijn handen op zijn borst*
als daarbuiten *richt zijn handen naar voren.*
Maar goed.
Goedenavond allemaal!

Mijn naam is David.
Ik ben vanavond zo'n beetje uw gastheer.
Het doet mij deugd u hier te zien.
En ik wil dat u weet dat ik daar niet lichtvoetig over denk.
Over uw aanwezigheid.
Als iemand die al een tijd afwezig is
benijd ik u er zelfs een beetje om.
Wanneer je zoals ik je dochter van twee – *Korte stilte.*
Ik wil maar zeggen; koester die aanwezigheid.
Het is een kostbaar bezit.
Maar vergeeft u mij mijn breedsprakigheid;
ik weet waarvoor u hier bent!
En u zult het krijgen ook!
Het verhaal!
Voordat ik het u vertel
lijkt het mij goed om
voor degenen voor wie dat nog niet duidelijk was
te benadrukken dat het verhaal dat ik u ga vertellen
geenszins waar is.
Het is allemaal natuurlijk niet echt zo gegaan
zoals ik het u ga vertellen.
En toch zal ik het u vertellen.
En u zult erin gaan geloven.
Dat gebeurt nu eenmaal met verhalen.
En u zult er dingen bij gaan voelen.
En denken.
En die gedachten en gevoelens
zijn natuurlijk wél echt.
Maar ze worden dus veroorzaakt door iets
dat niet echt is.
En omdat daar nogal eens
wat misverstanden over lijken te zijn
leek het mij wel zinnig om vanavond
even helder te benoemen hoe de vork in de steel zit:

Onze levens worden gedomineerd door verzinsels.
En dat maakt ze echt.

Zo.
Nu dat is opgehelderd kunnen we eindelijk beginnen.

David loopt richting de coulissen. De gordijnen gaan open en het geluid van een tramhalte begint te klinken.

Er was eens...
Sonja Barend
die na een ziekenhuisbezoek
in gedachten verzonken
bij een ijskoude tramhalte stond.

AKTE 1

Scène 1.1

Het licht komt langzaam op. Sonja staat bij een tramhalte bij het AMC. Vanuit de coulissen horen we iemand.

HANS Nou ja zeg, dat geloof je toch niet?

Hans komt op.

Ik zeg gisteren nog tegen mijn vrouw: “Zou Sonja nou ook geheimen hebben?” Dat geloof je toch niet? Dat ik u dan net nu tegenkom? U ziet er precies zo uit als op televisie kan ik u vertellen. Maar dan zeg maar echt. Dan zeg maar hoe iemand er in het echt uitziet. Sjonge jonge jonge zeg, ik geloof mijn ogen gewoon niet. U bent het echt hè?

SONJA Neem me niet kwalijk, maar/

HANS Sjonge jonge jonge zeg, dat geloof je toch niet dit? Mijn vrouw zal me niet geloven. Dat weet ik nu al. Die gaat zeggen “Hans, je ziet ze vliegen!” Ja, wij kijken elke week hè. We missen het nooit. Ja, tenzij we op de camping staan natuurlijk. Maar dan nemen we het gewoon op. En dan kijken we het later terug. Sjonge jonge jonge zeg, dit geloof je toch niet?

SONJA Ik zou eigenijk/

HANS U bent toch niet ziek hè?

SONJA Ziek?

HANS Nee, ik kom zelf net van het AMC en/

SONJA Oh nee hoor, ik was eh... ik was op bezoek. Maar/

HANS Niks ernstigs mag ik hopen?

SONJA Oh, ach, nou, weet u... – *geeft de poging dit gesprek vroegtijdig te beëindigen op.* Wat leuk dat jullie iedere week kijken.

HANS Ja, wat denk jij dan! Natuurlijk kijken we! Beste programma dat er is! Leuk, gebeurt altijd wat, gaat altijd ergens over. En weet u wat ik nou zo leuk vind? Dat u altijd in bent voor een gebbetje. Heb ik namelijk ook. *Hij trekt een gekke bek en begint te lachen.*

SONJA *Lacht vriendelijk mee.* Ja dat zeggen wij ook altijd op de redactie: “en valt er ook nog wat te lachen?”

HANS Nou ja zeg! Dat zeg ik dus ook altijd! Ja goed, niet altijd precies zo. En ik heb dan geen redactie. Maar ik zeg altijd; het is allemaal één groot spel dus lach er nou maar om!

SONJA Tsja, als we dat/

HANS Weet je wat m’n favoriete aflevering was? Is al een tijdje geleden hoor, maar al die volwassen vrouwen met hun teddyberen! *Barst in lachen uit.* Echt, ik had het niet meer! Het waren net kleine meisjes, zo serieus als ze ermee speelden!

SONJA Ja, dat was/

HANS Maar ook wat u voor de homo’s hebt gedaan hoor. Petje af. Ja mijn broertje die is er zeg maar één, en eigenlijk pas doordat u ze begon uit te nodigen begon ik te begrijpen dat ie er zeg maar niks aan kon doen. Dat je het zeg maar gewoon kan zijn. We konden het er eindelijk over hebben.

SONJA Wat fijn dat dat jullie is gelukt.

HANS Ja, door u hè!

SONJA Nou, heus niet alleen/

HANS Weet je wat nou zo merkwaardig is? Nou sta ik hier zo met u te kletsen. En ik moet mezelf in m’n arm knijpen om zeker te weten dat ik niet droom. Maar tegelijkertijd voelt het als de normaalste zaak van de wereld. Omdat het lijkt alsof ik u al zo goed ken. Begrijpt u wat ik bedoel?

SONJA Ja, nou, in feite kent u mij ook behoorlijk goed. Ik doe op televisie niet heel anders dan in het echte leven hoor.

HANS Nou, u stelt wel minder vragen! *Begint hard te lachen.*

SONJA Ja, nee, omdat dit geen interview is, ik/

HANS Gebbetje toch? *Trekt weer een gekke bek.* Maar weet je wat nou zo grappig is? Ik ken u dus behoorlijk goed. Maar u hebt natuurlijk geen flauw idee wie ik ben.

SONJA Nee, dat klopt. Nou, ik weet dat u Hans heet.

HANS Zeker, van Grietje. *Begint te lachen.*

SONJA *Lacht vriendelijk mee.* Van Grietje ja.

HANS Nee, maar echt. Mijn vrouw heet Griet. *Schaterlach.* Ik sta in de kroeg, zie haar zitten, steek m'n hand uit en zeg "Hans", zei zegt "Griet", ik zeg "Krijg nou wat, zullen we dan maar meteen dat snoephuis in duiken?" en dat is nu zeven-en-dertig jaar geleden.

SONJA Wat mooi zeg.

HANS Een sprookjeshuwelijk. Maar dertien jaar geleden werd ze ziek. Ze wisten niet wat het was. Hebben d'r ik weet niet hoeveel afkortingen opgeplakt. MS is de laatste. Hoe je het ook noemt, mijn Grietje uit het snoephuis is al jaren geleden verdwenen. Ze kan alleen nog d'r linkerhand bewegen en op slechte dagen komt ze d'r bed zelfs niet uit. *Korte stilte.* Ik heb inmiddels iemand ontmoet die ik af en toe... zie... Tsja, je moet wat hè? Maar ik kan het niet over mijn hart verkrijgen het haar te vertellen. En ik zou liegen als ik zou zeggen dat dat overspel niet aan me knaagde.

SONJA Sommige dingen kan je maar beter voor jezelf houden.

HANS Ja dat geloof ik ook, maar soms heb ik het idee dat wat er niet uitkomt van binnen aan je gaat vreten als je begrijpt wat ik bedoel. Alsof het je van binnenuit opeet. En als ze dan zo lief naar me kijkt, en me bedankt voor mijn trouwe steun dan voelt het alsof ik in m'n maag word gestompt.

SONJA Het heeft geen zin om jezelf te straffen.

HANS Doe ik dat zelf dan?

SONJA Wie anders?

HANS Ik denk altijd dat God dat doet.

SONJA Oh zo. Tsja. *Korte stilte.* Als kind kreeg ik voor mijn verjaardag een boek met allemaal angstaanjagende plaatjes. Er stond een witte ziel in met zwarte vlekken, als een koeienvel, en die vlekken waren de zonden. De kleine spatjes waren de dagelijkse zonden en de flinke moppen met spetters eromheen waren de doodzonden.

HANS Ja, zo voelt het.

SONJA Maar dat zijn allemaal verzinsels hè? Dat hebben we allemaal zelf bedacht.

HANS Ja nee, dat zal wel. Maar dat maakt het niet minder pijnlijk. Zou ik u wat mogen vragen? U bent zo slim en altijd als u praat ben ik het met u eens. Dus ik wil dat u eerlijk antwoordt en gewoon zegt waar het op staat. Vindt u mij een slecht mens?

Donkerslag.